

EKSPORT FRA TELEMAR I 2017

VIKTIGSTE EKSPORTMARKEDER OG BETYDNING FOR SYSSELSETTING

Menon-notat 101-8/2018

Av Jonas Erraia, Anders Helseth og Sveinung Fjose

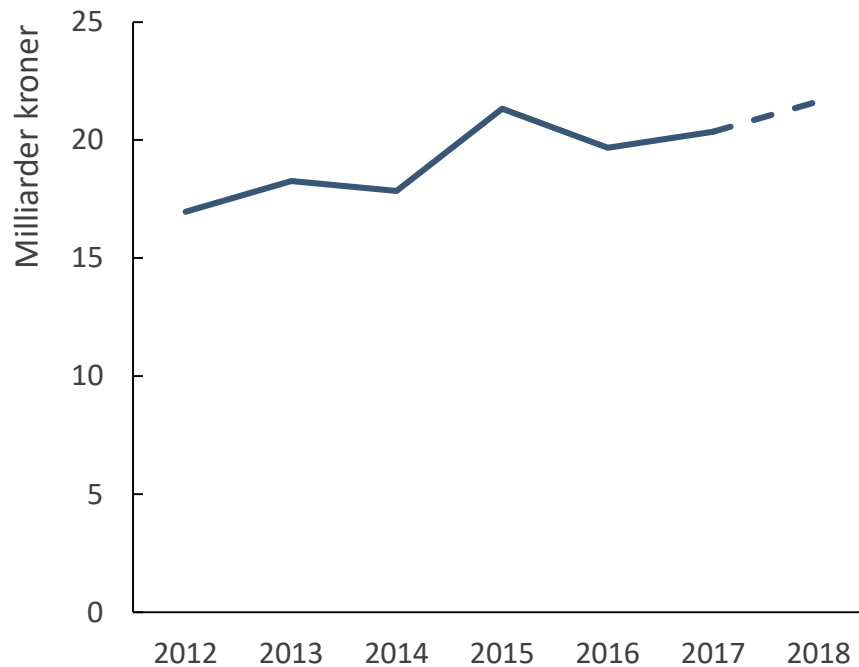
Total eksport utenom olje og gass fra Telemark var i 2017 på om lag 20 milliarder kroner. Etter en markert nedgang i eksporten i 2016, har eksporten tatt seg noe opp igjen. Basert på utvikling i eksport hittil i 2018, anslår vi at eksporten i 2018 akkurat vil overstige nivåene fra 2015.

Menons beregninger viser at eksporten uten olje og gass fra Telemark la grunnlaget for over 9 000 arbeidsplasser i 2017 på nasjonalt plan.

Eksporten i Telemark er svært konsentrert om kraftbasert industri, som inkluderer prosessindustrien. Totalt eksporterte Telemark for i overkant av 14 milliarder kroner fra denne næringen.

Figur 1: Telemark. Eksportutvikling. 2012 til 2018.

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

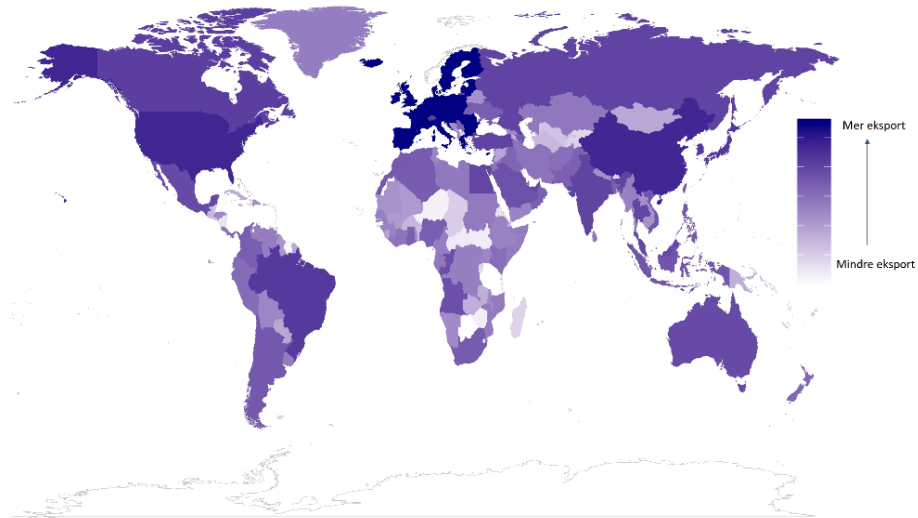

Om lag 67 prosent av total eksport fra Telemark i 2017 gikk til EU/EØS-området. Rundt 10 prosent av Telemarks eksport gikk til Storbritannia. Figuren viser eksporten fordelt på EU/EØS og andre land i verden.

Alle kommunene i Telemark eksporterer. Målt i total eksport, er eksporten størst fra Porsgrunn. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Porsgrunn, Tokke og Bamble.

Figur 2: Verdenskart over eksport fra Telemark i 2017

Kilde: SSB og Menon Economics 2018

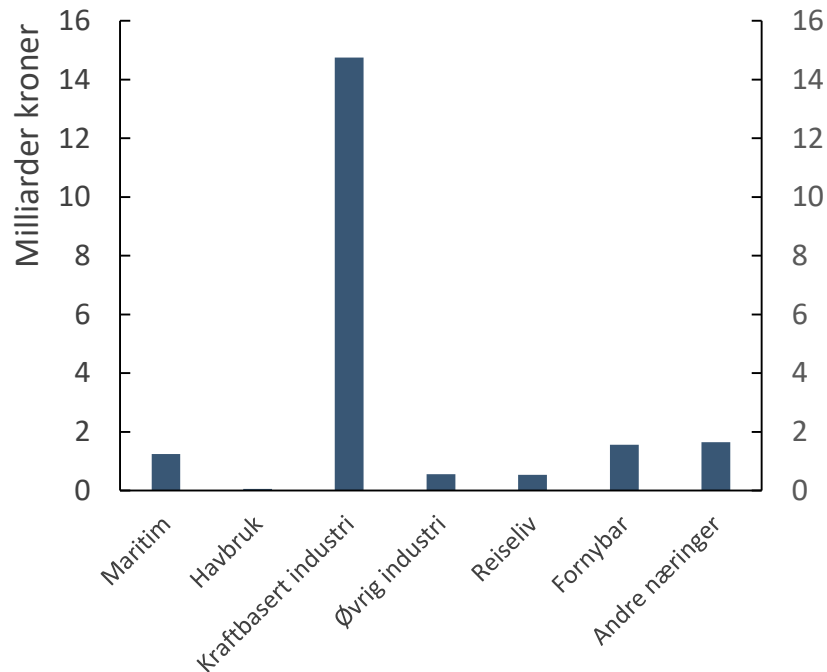
Eksport fordelt på næringer og land

Eksporten fra Telemark er svært konsentrert om kraftbasert industri, derunder prosessindustrien. Som det går frem av figuren på siden, er eksporten i denne næringen på i overkant av 14 milliarder kroner i 2017.

Metode for måling og beregning av næringsfordelt eksport er vist i vedlegg 1 til rapport om eksport på nasjonalt nivå, «Fylkes- og kommunefordelt eksport i 2017. Betydning for sysselsetting».

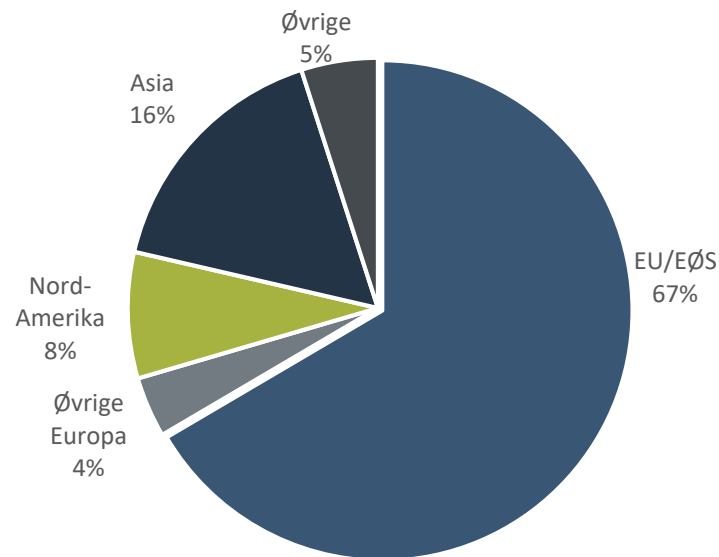
Figur 3: Næringsfordelt eksport fra Telemark i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Eksporten fra Telemark var i 2017 konsentrert om EU/EØS. Om lag to tredjedeler av eksporten fra Telemark gikk i 2017 til det europeiske indre marked. 10 prosent av eksporten var rettet mot Storbritannia.

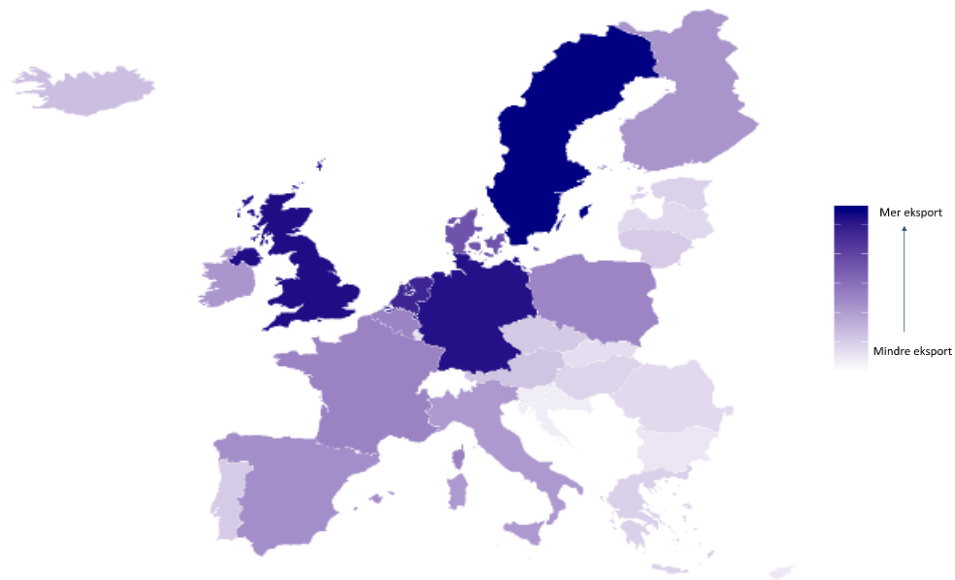
Som det går frem av figuren er det også vesentlig eksport til Nord-Amerika og Asia, men sammenlignet med eksporten til EU/EØS er eksporten til disse markedene betydelig mindre.

Figur 4: Eksport i Telemark fordelt på viktigste geografiske eksportmarkeder i 2017. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Tabellen viser eksporten fra Telemark fordelt på land i det europeiske indre marked. Som det går frem av tabellen og kartet, er det særlig Sverige, Tyskland og Storbritannia eksporten fra Telemark gikk til i 2017.

Figur 5: Eksport fra Telemark til det indre marked fordelt på viktigste eksportland. Kilde: SSB og Menon Economics 2018

Land								
Eksport i mrd. kroner	2,0	2,4	2,2	1,8	1,0	0,5	0,5	3,1

Alle kommunene i Telemark eksporterer

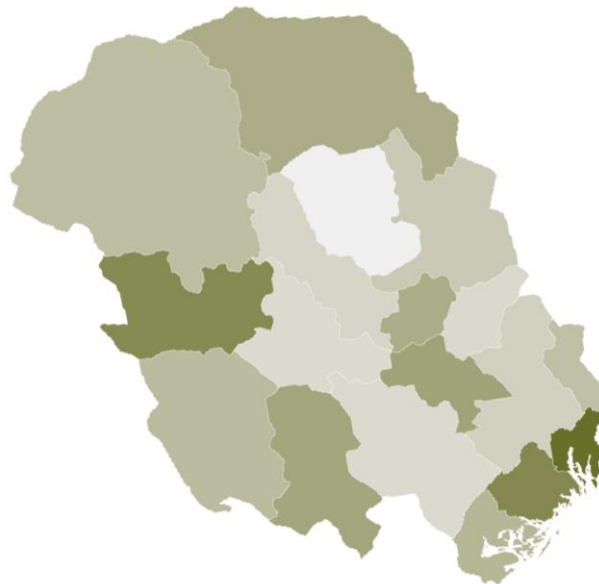

Figur 6: Total eksport i Telemark i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

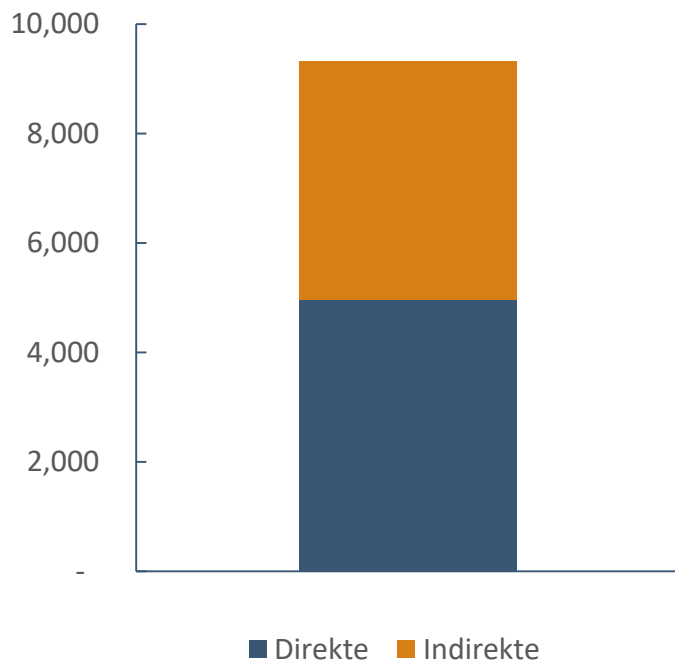

Figur 7: Eksport per sysselsatt i Telemark i 2017 fordelt på kommuner. Kilde: SSB og Menon Economics

Figuren til venstre viser vi eksport fordelt på de ulike kommunene i Telemark. Som det går frem av figuren, er eksporten særlig stor fra Porsgrunn. Eksportintensiteten, målt ved kommunens eksport per sysselsatt i privat sektor, er mer spredt, men er høyest i Porsgrunn, Tokke og Bamble.

Figur 8: Totale sysselsettingsvirkninger av eksport i Telemark i 2017. Kilde: Menon Economics 2018

Aktivitet i næringslivet legger grunnlag for velferd og sysselsetting. Når bedrifter produserer varer og tjenester for eksport, kjøper de varer og tjenester fra andre bedrifter. Eksporten legger derfor grunnlag for sysselsetting ikke bare i eksportbedriftene, men også i leverandørbedriftene til eksportbedriftene.

Figuren viser sysselsettingsvirkninger av Telemarks eksport i 2017. Beregningene er gjort i ITEM, som er Menons ringvirkningsmodell. Eksporten fra Telemark legger grunnlag for i overkant av 9 000 arbeidsplasser. Litt mer enn halvparten er direkte i eksportbedriftene. De resterende virkningene er hos leverandørene til eksportbedriftene, samt deres underleverandører. Disse indirekte virkningene gjennom leverandører fordeler seg på Telemark og andre norske fylker.

I tillegg til sysselsetting i næringslivet, legger eksporten fra Telemark også grunnlag for sysselsetting i offentlig sektor gjennom at det betales skatter og avgifter. Denne effekten er ikke beregnet.

Norsk næringsliv er omstillingsdyktig. Omstillingen i norsk næringsliv i etterkant av oljeprisfallet i 2014 er en tydelig illustrasjon på dette. Om eksporten skulle falle vil ikke sysselsettingen falle lineært med eksporten. Som følge av omstillingsevne vil reduksjon i et geografisk eller tematisk marked medføre at bedriftene vrir seg mot andre geografiske og tematiske markeder.

Videre vil bedriftene også ønske å beholde ansatte i omstillingsperioder. Ved behov for omstilling reduseres derfor overskuddet i bedriftene før antallet ansatte reduseres.

Sist men ikke minst, er det ikke gitt at en økning i eksporten nødvendigvis medfører en økning i sysselsettingen. Når oppdragsmengden øker, løses dette ofte ved at man utnytter maskiner til det maksimale, samtidig som man søker å øke effektiviteten i arbeidsprosessene. Deler av eksportinntekten slår da ut i økt lønn snarere enn økt antall arbeidsplasser. Vi sier derfor at eksporten legger grunnlag for sysselsetting – den skaper den ikke.

Ringvirkningsanalyser vil alltid være beheftet med usikkerhet. Sysselsettingseffektene er beregnet med bakgrunn i forholdet mellom omsetning og sysselsetting i en gjennomsnittlig bedrift, og hvor store innkjøp de i gjennomsnitt gjør fra sine underleverandører. Vi vet imidlertid at det er betydelige forskjeller i hvordan bedrifter er organisert og hvor mye de kjøper fra leverandører.

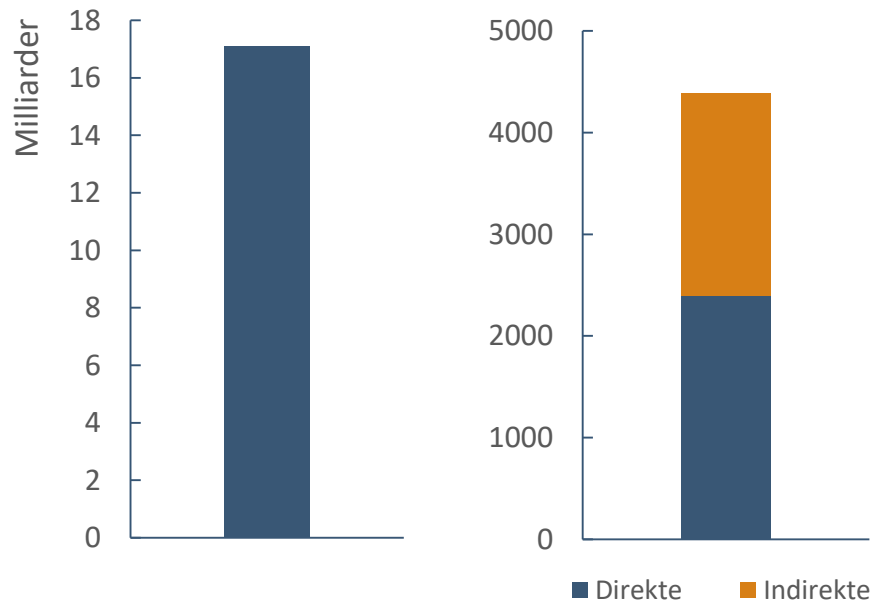
Denne usikkerhet vil især være relevant når vi beregner effekter på kommunenivå. Bakgrunnen for dette er at det kan være betydelig forskjell på hvordan bedriftene i den enkelte kommune er organisert og gjennomfører sine innkjøp og det nasjonale gjennomsnittet, som ligger til grunn for beregningene for kommunen.

Eksempler på kommunale ringvirkningsanalyser

Figur 9: Total eksport fra Porsgrunn i 2017 (venstre) og sysselsettingsvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Porsgrunn kommune

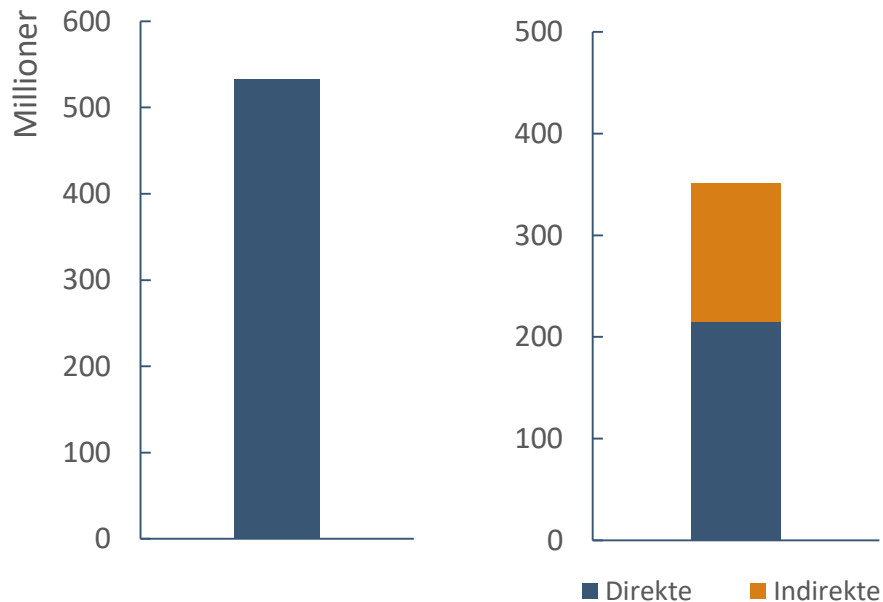

Eksporten fra Porsgrunn er ifølge Menons beregninger på om lag 17 milliarder kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for nær 4 300 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Om lag halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.

Figur 10: Total eksport fra Tinn i 2017 (venstre) og sysselsettvirkninger av eksporten (høyre).

Kilde: SSB og Menon Economics

Tinn kommune

Eksporten fra Tinn er ifølge Menons beregninger på om lag 500 millioner kroner.

Eksporten legger ifølge Menons beregninger grunnlag for nær 350 arbeidsplasser på nasjonalt plan. Litt over halvparten av disse er i eksportbedriftene, mens de resterende er i leverandørene til eksportbedriftene og deres underleverandører.